

USA tajně vyjednávají
o těžbě břidlicového
plynu v Česku
a v Polsku | 28

Bankám dochází
trpělivost. Nemovitosti
z nesplácených hypoték
jdou do dražeb | 36

Evropská unie se chystá
zařznout tuzemské
velkostatky | 38

20. 6. 2011 • CZ 45 Kč • SK 2,20 €

euro

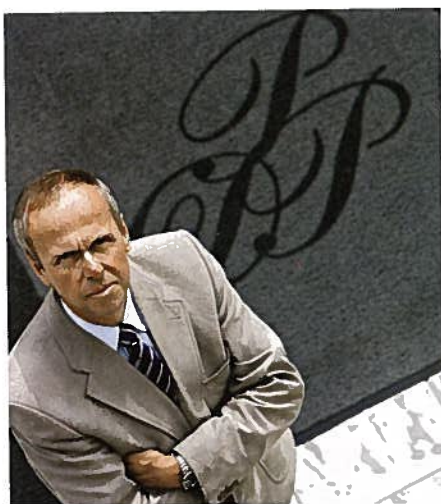
25

Rok života za milion
Náklady na vaši léčbu
dostanou strop.
Pak stát sfoukne
svíčku ^{| 22}

Nejisté přičítání

Vládní návrh na vydání zákona o trestní odpovědnosti právnických osob obsahuje nejasnosti, které mohou firmám znesnadnit prevenci nových rizik a ztížit jejich obhajobu

JAN VIDRNA
advokát, Advokátní kancelář Dáňa, Pergl a partneři

Přičítání. První pocit z tohoto slova nejspíš navodí pouze dojem matematického úkonu. Na serveru Google se k němu zobrazuje přibližně 157 000 výsledků a zdá se, že většinou tomuto dojmů skutečně odpovídají. Na tomto místě však vyjadřuje něco zcela jiného. Situaci, kdy je někomu cosi kladeno za vinu způsobem, který pro něho může mít i velmi závažné následky.

V legislativním textu jde nicméně o pojem opravdu nezvyklý. Jestliže je tedy použit v návrhu nové normy trestního práva, zasluhuje si určitě zvýšenou pozornost. Konkrétně to je vládní návrh na vydání zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který tomuto pojmu přikládá klíčový význam.

MATNÝ OBSAH

Pro pochopení všech souvislostí je třeba parafrázovat příslušnou část obsahu citovaného vládního návrhu:

Trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný jejím jménem, nebo v jejím zájmu, nebo v rámci její činnosti, jestliže tak jednal ten, kdo je oprá-

vněn za právnickou osobu jednat, případně další osoby v návrhem označených řídicích a kontrolních funkcích - avšak včetně zaměstnanců při plnění pracovních úkolů.

Právnické osobě lze přičítat spáchání trestného činu, jestliže byl spáchán jednáním v návrhu uvedených statutárních orgánů nebo osob v označených pozicích. Stejně tomu ale bude i v případě jednání zaměstnance, pokud tyto orgány nebo osoby neprovedly taková opatření, která měly provést, nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména pokud neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřízeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

Pachatelem trestného činu je tedy právnická osoba, které lze přičítat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem způsobem uvedeným v citovaném návrhu zákona. Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání ani to, pokud se nepodaří zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala protiprávním způsobem. Význam pojmu „přičítání“ je tím sice již z hlediska pozice a celkového významu patrný, z hlediska jeho zamýšleného obsahu bohužel již tolik ne - pokud vůbec.

PACHATEL BEZ ZAVINĚNÍ

Fungující princip právní subjektivity právnických osob nenechává nikoho na pochybách o jejich schopnostech nabývat práv a závazků. Pokud se jedná o naše trestní právo, mohou zde jako poškozené žádat náhradu škody. Dovození jejich budoucí „schopnosti“ být uznávány vinnými trestnými činy je však něco zcela jiného a nového, co vyžaduje velmi opatrný přístup.

V oblasti našeho trestního práva prozatím nic podobného nenajdeme. Pokud jsou zde vysvětlovány příslušné vztahy mezi fyzickými osobami u pojmů „spolupachatel“ a „účastník“, je zde vždy míněno úmyslné společné jednání, případně úmyslné jednání organizátora, účastníka anebo pomocníka.

Trestní odpovědnost fyzické osoby je historicky založena na jejím zavinění, které

může mít buď úmyslnou, anebo nedbalostní podobu. Problém právnické osoby ale samozřejmě spočívá v tom, že nemá žádnou psychiku. V dosavadním pojetí tak například nemůže „chtít“ (porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem) ani „vědět“ (že může takové porušení nebo ohrožení způsobit), případně ani být „srozuměna“ (se škodlivými následky) a podobně.

Návrh zákona umožňuje postih právnických osob pro více než sedmdesát trestných činů, z čtrnácti většiny úmyslných. Protože však právnická osoba postrádá volní a intelektovou způsobilost fyzické osoby, nebylo samozřejmě možné dosavadní model zavinění převzít. Konstrukcí založenou na „přičítání“ tak ale návrh zákona současně vylučuje možnost řešit významové nuance zavinění,

Problém právnické osoby spočívá v tom, že nemá žádnou psychiku

kteří jsou orgány prosazující právo povinny prokazovat ve všech případech u fyzické osoby. Hrozí tak, že právnické osoby budou provedenou modifikací zásadně znevýhodněny. Obhajoba fyzické osoby se může opírat o argumentaci, která se týká prokazatelnosti jednotlivých znaků formy zavinění, o niž se obvinění opírá. Obhajoba právnické osoby už ne, a stává se tak velmi diskutabilní, ne-li téměř nemožnou.

Jak již bylo řečeno, trestní odpovědnosti právnické osoby podle návrhu nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba trestný čin spáchala. Jestliže tedy taková fyzická osoba nebude k dispozici, nebude možné zjistit základní informace ani k motivu, ani k roli právnické osoby. O co se budou orgány činné v trestním řízení opírat? Čím odůvodní, že se právnické osobě „přičetlo“ a jaké pak budou možnosti reakce obhajoby?

Legislativní proces probíhá a jeho výsledek nelze předjímat. Snad se v něm podaří zformulovat zpřesňující kritéria, která narůstající pocit nejistoty odstraní. ●